

**MULTIMÈDIA I EDUCACIÓ ARTÍSTICA. UN MODEL METODOLÒGIC
DELS ESTUDIS DE MAGISTERI EN EL MARC DE L'ESPAI EUROPEU
D'EDUCACIÓ SUPERIOR".**

Autor: Montserrat Torres i Tarrés,
Departament: Didàctica de l'Expressió Musical, Plàstica i Corporal
Centre: Facultat de Ciències de l'Educació
E-mail: Montserrat.torres@uab.es

Coautors: Montserrat Font i Solà, Mar Moron Velasco, Gemma París Romia

RESUM DE L'EXPERIÈNCIA

El projecte Multimèdia i Educació Artística consisteix en l'elaboració d'un material digital i interactiu d'ampliació i suport a la docència presencial. Es tracta de fer una aportació metodològica per facilitar el treball autònom de l'alumnat en l'adquisició de les seves competències professionals, en el sentit dels crèdits europeus ETCS.

Aquest material és per a l'assignatura: Didàctica de les Plàstiques. Es una assignatura troncal de 6-8 crèdits del primer curs de la diplomatura de mestre de la Facultat de Ciències de l'Educació.

Aquesta assignatura té dues parts diferenciades:

- 1) Continguts conceptuals de l'art a través de la seva pràxis. Això suposa classes teòriques i pràctica de taller amb materials i suports diversos.
- 2) Continguts didàctics; coneixements psicopedagògics i exemples d'aplicació a l'escola infantil i/o primària.

Les aules d'aquesta assignatura troncal són nombroses (50, 65 persones), sobretot, per desenvolupar la part pràctica dels temes artístics ja que l'alumne necessita atenció i assistència individualitzada. Si tenim en compte que cal promoure el treball autònom se'ns feia necessari i urgent un canvi metodològic.

Es tracta de poder atendre els alumnes tenint en compte la diversitat de coneixements

inicials que tenen de l'art i, pel que fa a la part instrumental, respectar els ritmes d'aprenentatge de cada individu.

És en els mitjans audiovisuals interactius on hem trobat els recursos idonis per a solucionar els problemes que se'ns plantegen en el dia a dia. El projecte té per objectiu reunir en un DVD interactiu el desenvolupament del contingut de l'assignatura, el plantejament dels treballs i també, el material de suport per a fer-los. Aquest material, no substitueix les classes presencials, permet que l'alumne pugui retornar a un tema repetidament per aprofundir-hi sense interferir el ritme que porta el grup.

Especificar l'àmbit d'aplicació

Tots aquells àmbits on els coneixements instrumentals inicials dels alumnes siguin diversos i l'atenció del professor hagi de ser personalitzada, especialment per grups nombrosos.

PARAULES CLAU

Treball autònom, complement no presencial

DESENVOLUPAMENT

1. OBJECTIUS

- Millorar la formació artística dels estudiants i, en conseqüència, ampliar les seves competències didàctiques com a futurs mestres; incidint en una metodologia i recursos pedagògics per a l'assignatura de Didàctica de les Arts Plàstiques, que amplii el rendiment acadèmic dels estudiants i potenciï la comunicació i la interacció entre professors i alumnes. És per això, que la finalitat del projecte sigui crear un nou material docent.

- Incidir amb propostes d'activitats no presencials basades en l'aprenentatge, que afavoreixin la transició cap al nou model de Sistema Europeu de Transferències de Crèdits.

- Potenciar l'ús de nous suports i tecnologies (intranet i DVD) com una pràctica integrada en el currículum de l'alumne com en la pràctica docent del professor.

- Fomentar amb aquests mitjans la capacitat d'autonomia de l'alumne i del treball en equip que permeti aprofundir i ampliar els coneixements tant en l'àmbit teòric, com en els processos de la pràctica de l'art, així com en metodologies didàctiques diverses.

- Facilitar amb aquests mitjans que cada estudiant pugui fer el seu itinerari individual d'estudis d'una manera més personalitzada.

- Cohesionar el grup de treball de professors que comparteixen el mateix programa, i incentivar la coordinació per a la renovació de propostes i materials

2. DESCRIPCIÓ DEL TREBALL

Cal especificar on es desenvolupa la innovació (titulació, assignatura, curs, etc.)

Com a professores de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona entenem que els estudis presencials, fins avui, són el mecanisme essencial per desenvolupar la tasca docent. Tanmateix hem detectat la necessitat d'introduir-hi elements no-presencials, que facilitin la transició cap a un nou pla d'estudis.

En el marc de la transferència de crèdits, ECTS, neix el nostre projecte, que vol incidir i desenvolupar una activitat docent renovada, proposant la creació de mètodes docents que fomentin l'adquisició de coneixements a partir de l'autonomia de l'alumne. Si bé, les noves tecnologies són eines de treball que les utilitzem quotidianament professor i alumnes com un nou mitjà d'informació i comunicació, ens manca un material docent específic, on sigui l'alumne el protagonista en el procés d'adquisició de coneixements. Amb la creació de recursos didàctics de suport digital, d'una banda reforçarem l'experimentació i el pilotatge de noves tecnologies i, d'altra, ens permetrà desenvolupar un nou model d'aprenentatge interactiu, amb seguiment per part del professor.

La nostra proposta sorgeix d'un grup de professores de la Unitat d'Educació Plàstica, de la Diplomatura de Mestres que compartim criteris bàsics a l'hora de transmetre els diferents programes dins la nostra àrea. Com formadores de futurs mestres, entenem que l'Educació Visual i Plàstica és bàsica per a l'educació integral de l'individu, doncs dóna elements per poder pensar, per comprendre i per expressar-nos amb imatges, és a dir, tot un seguit d'aspectes que formen part d'una comunicació no verbal.

Els estudiants que cursen aquests estudis, majoritàriament, no tenen una base de formació artística per tant hem estructurat el programa de l'assignatura troncal reforçant coneixements que considerem essencials. Aquesta estructura del programa inclou la transmissió de conceptes teòrics, exercicis pràctics realitzats dins del taller, així com el desenvolupament dels continguts bàsics per l'aplicació didàctica de la matèria. La immersió en el procés creatiu que l'estudiant fa, és individual i sovint sorgeix, per iniciativa pròpia seva, el voler aprofundir en aspectes específics de l'assignatura que en el decurs del programa, els professors no tenim temps per desenvolupar.

A nosaltres, ens motiva incidir en un projecte de renovació docent construint una nova forma de comunicació i interacció amb els alumnes. Creiem fonamental formar als futurs mestres amb una actitud dinàmica, de formació permanent i amb acceptació vers nous instruments d'adquisició de coneixements.

Per a tot això, calia actualitzar doncs, el material didàctic amb un format digital que permetés un nou diàleg amb les imatges i oferís als alumnes una dimensió interactiva, per tal de facilitar el treball autònom i en equip.

III Jornada d'Innovació Docent 2006

El projecte Multimèdia i Educació Artística té per objectiu fer una aportació metodològica per facilitar el treball autònom de l'alumnat en l'adquisició de les seves competències professionals, en el sentit dels crèdits europeus ETCS i consisteix en l'elaboració d'un material digital i interactiu d'ampliació i suport a la docència presencial. El material constarà d'uns arxius en DVD i uns arxius en CD que contindran tot el material i d'un DVD-Rom I, un espai web obert, amb continguts permanents i puntuals per a ús dels alumnes. Tot aquest material permetrà desenvolupar nous mecanismes de seguiment de l'aprenentatge dels estudiants fora de l'aula. Amb aquest nou mètode fomentem que l'alumne adquireixi coneixements a partir de l'autoaprenentatge i el treball en equip, i treballem en el sentit de la implantació del nou pla d'estudis en el marc de l'EEES.

Aquest material és per als alumnes de l'assignatura: Didàctica de les Arts Plàstiques I. En l'actual pla d'estudis és una assignatura troncal de 6-8 crèdits del primer curs de la diplomatura de mestre de la Facultat de Ciències de l'Educació. Es tracta d'una assignatura transversal ja que la fan els alumnes de les especialitats d'Educació Infantil, Educació Primària, Educació Especial, Llengües estrangeres i Educació Física. Així doncs quasi la totalitat dels alumnes de magisteri han de superar-ne les competències.

Ens trobem també que el nombre de professorat que dona aquesta assignatura és considerable. Encara que fluctuant, hi ha un bon nombre de professors que donem aquesta assignatura cada any i que per tant compartim el programa, i també les inquietuds que en el dia a dia sorgeixen en la complexitat d'aquest magisteri. És en aquest punt on hi ha els antecedents d'aquest projecte. Es en aquest compartir idees i intercanviar experiències on ha sorgit la necessitat de fer un material per a fer més operativa la nostra feina individual i que alhora quedi reflectida la riquesa que pot aportar la diversitat del professorat en la metodologia aplicada.

L'assignatura de Didàctica de les Arts Plàstiques I és professionalitzadora si atenem al que el seu títol anuncia, però el cert és que el nivell de coneixements de la teoria i pràctica artística dels estudiants que accedeixen a la facultat de Ciències de l'Educació és tant elemental que, ja des dels seus inicis es veié la necessitat de, malgrat el títol, bastir l'assignatura amb fonaments disciplinars propis de l'àrea, doncs de poc poden servir les instruccions per a ensenyar un coneixement si aquest s'ignora.

Les aules d'aquesta assignatura troncal són nombroses, sobretot per desenvolupar-hi la part pràctica dels temes artístics ja que l'alumne necessita atenció i assistència individualitzada. Estem parlant d'entre 50 i 65 persones pintant o fent volumetries amb materials diversos i un sol professor. En el domini dels procediments artístics, la pintura, la fotografia etc, cada persona té un ritme d'aprenentatge diferent que convindria respectar. Si tenim en compte que cal promoure el treball autònom se'ns feia necessari i urgent un canvi metodològic. Es tracta de poder atendre els alumnes tenint en compte la diversitat de coneixements inicials que tenen de l'art i especialment, pel que fa a la part instrumental, respectar els ritmes d'aprenentatge de cadascú.

Amb aquest projecte es pretén reunir en Arxius el material del contingut teòric de l'assignatura, el plantejament dels treballs pràctics i també, el material de suport per a fer-los. Aquests arxius permetran editar un DVD-Rom amb el desenvolupament de

III Jornada d'Innovació Docent 2006

L'assignatura i una web que s'anirà omplint també amb part d'aquest material a mesura que es el curs avanci. Tot aquest material no té per objectiu substituir les classes presencials sinó complementar-les, doncs permet que l'alumne pugui retornar a un tema o recórrer a una exemplificació tècnica repetidament sense interferir el ritme que porta el grup. Com ja s'ha dit, tant per a la comprensió dels temes com per a la pràctica artística cal un temps de comprensió i d'interiorització que és diferent per a cada persona i és en aquest ritme individual on el material virtual pot ser de gran ajuda.

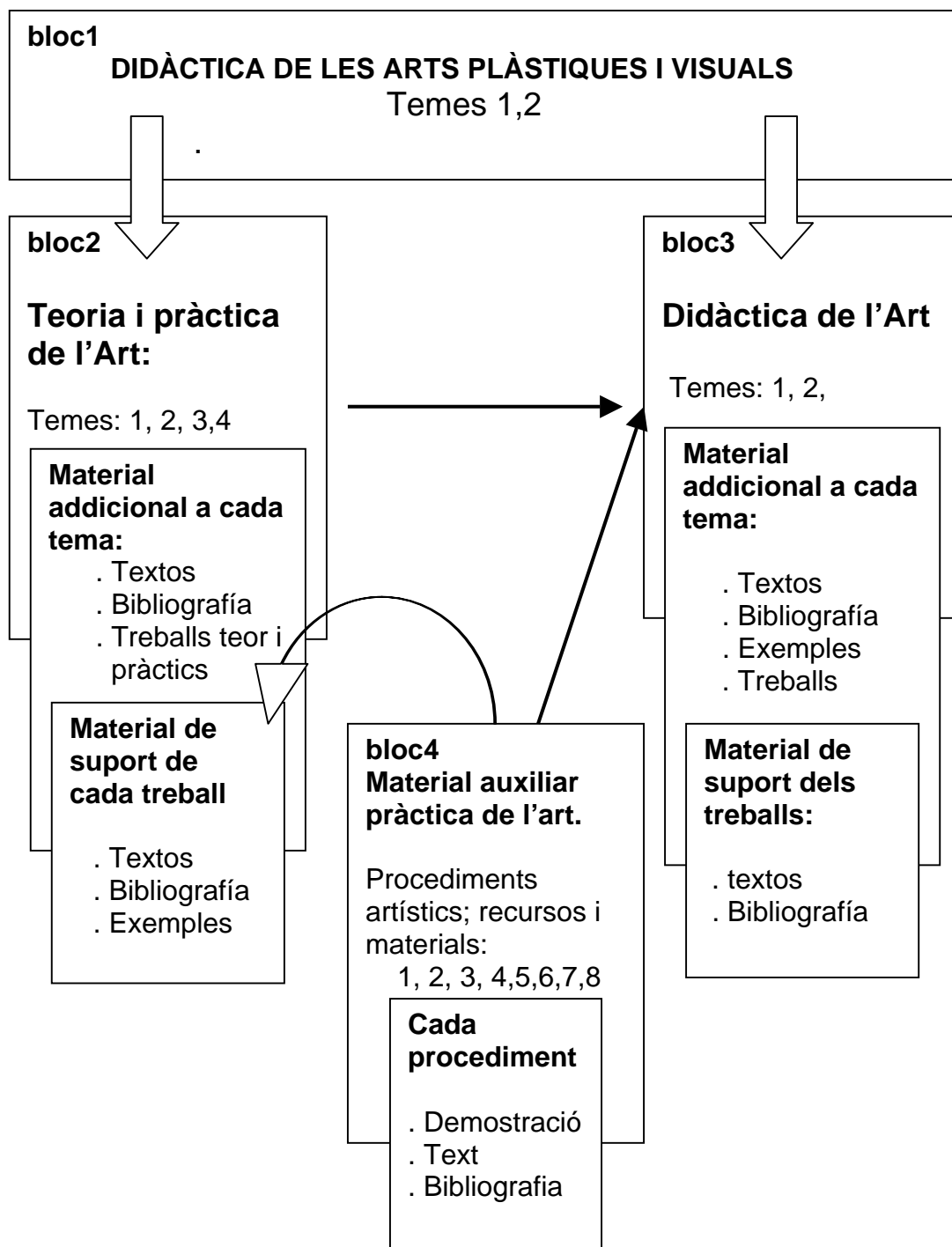
L' assignatura Didàctica de les Arts Plàstiques I, té dues parts diferenciades:

- 1) Continguts conceptuals de l'art a través de la seva praxis. Això suposa classes teòriques i pràctica de taller amb materials i suports diversos.
- 2) Continguts didàctics; coneixements psicopedagògics i exemples d'aplicació a l'escola infantil i/o primària.

En l'esquema adjunt, es pot veure l'estructura de l'assignatura que alhora, és la del DVD-Rom i que està dividida en quatre blocs de continguts: A l'encapçalament hi ha el boc 1 amb els temes de presentació, justificació i objectius de l'assignatura, a la columna de la dreta el bloc 2 amb els temes de didàctica i a la columna de l'esquerra el bloc 3 amb els de fonaments disciplinars.

Els temes del programa, tant els referents a l'art com els de didàctica, els compartim tots els professors d'aquest projecte però cada tema va acompanyat d'un material per als alumnes: treballs, lectures i exemples que és diferent segons el professor perquè cada professor els tria i recomana segons les seves preferències. El DVD-Rom recollirà la presentació dels temes de manera consensuada, és a dir, hi ha només una presentació per a cada tema, però el material per a desenvolupar-lo: els textos de suport, els exercicis i els exemples, hi seran els de totes i cadascuna de les professores, d'aquesta manera, els usuaris del DVD, els alumnes, podran aprofundir i a més de fer els exercicis que demana el seu professor, en podran fer també d'altres.

Entre ambdues columnes, hi ha el bloc 4 corresponent al material auxiliar per a la pràctica artística i consisteix en vuit demostracions pràctiques en vídeo d'ús instrumental i en tres textos suplementaris. Aquest és un material de suport que és imprescindible per a tots aquells alumnes que no tenen coneixement dels procediments artístics, i que no han manipulat mai ni coneixen les tècniques de la pintura, el dibuix, etc. Aquest material és molt important perquè dinamitza l'atenció als alumnes en el mestratge de l'ús dels materials i eines que sempre és molt lent, especialment quan es treballa amb classes tant nombroses. Els nostres alumnes seran mestres d'infantil i primària i és a través de l'acció que han de donar a conèixer l'art als infants. Per això el mètode que nosaltres apliquem als postres alumnes es basa en la comprensió de l'art a través de l'exercici pràctic. Hom coneix la pintura, el dibuix etc. no només amb la contemplació crítica d'obres i amb l'estudi teòric sinó principalment practicant amb cadascuna de les arts.

Donada la complexitat de l'assignatura i la massificació de les aules no és gens fàcil per a l'alumne relacionar els quatre blocs de continguts, és a dir, el que fa a l'aula de la facultat amb el que haurà d'ésser l'aplicació professional. Aquest és un aspecte que malgrat que se'n parla i s'hi insisteix molt en diferents moments, l'alumne reté amb dificultat. En aquest punt és on veiem la importància i utilitat de la interactivitat del material. El DVD-rom conté tots els continguts tant teòrics com pràctics de cadascun dels blocs, però el que és més important és que l'alumne trobarà en cada tema les

connexions per relacionar la teoria de l'art amb la pràctica, la pràctica amb la didàctica, els procediments amb l'exercici professional etc. Sigui quin sigui el tema que estigui consultant, tindrà la possibilitat de saltar d'un bloc a l'altre i tenir present les relacions entre allò que practica a l'aula amb l'exercici professional que més endavant haurà d'afrontar. A l'esquema, hi ha indicades amb sagetes, les relacions entre les parts que hauran de materialitzar-se en la interactivitat del DVD.

3. RESULTATS I/O CONCLUSIONS

Fins aquí hem explicat el projecte, ara intentarem relatar el pla del treball que estem seguint i el material de que ja disposem.

El fet de plantejar l'elaboració d'un material en suport digital interactiu vinculat al coneixement de les arts plàstiques en el que la imatge té tanta importància com el text perquè n'és l'objecte d'estudi, n'és contingut, ens obliga a tenir un control no només operatiu, sinó també formal del disseny d'aquest producte. Per aconseguir aquest control ens hem constituït en equip productor i realitzador, feines per a les que tenim alguns coneixements i una infraestructura força adequada. Per tant, la metodologia a seguir és complexa i inclou cursos per a completar la nostra formació i tenir la capacitat de revisar i/o crear nou material en un futur.

El pla de treball consta de tres fases:

Fase I o de recull i producció de materials

Les operacions a fer són les següents:

1) Elaboració d'un esquema o guió de l'assignatura troncal tenint en compte les parts que la formen: el coneixement de la pràctica artística, la teoria que se'n deriva i la didàctica o aplicació a les aules d'educació infantil, primària i educació especial.

2) Distribució dels continguts per suports (text, fotos, vídeos, interactius...) és a dir, adjudicar el tipus de suport més idòni per a cada contingut. La complexitat teórico-pràctica dels continguts tant disciplinars com professionals d'aquesta assignatura, fa que moltes de les pràctiques només es puguin aprendre presencialment. Per aquests casos, la imatge en moviment, vídeo, i la interacció, són medis adequats per complementar-la.

3) Recull i revisió dels materials ja existents.

4) Producció dels materials amb suports: text, fotografia i altres processos: digitalització, etc.

5) Edició d'un arxiu en suport CD d'aquests materials (4)

6) Gravació del material en format vídeo

III Jornada d'Innovació Docent 2006

7) Producció i edició dels continguts en format vídeo en arxius amb suport DVD

Fase II o d'interactius

Operacions a fer:

- 1) Producció d'un DVD interactiu amb el contingut dels arxius DVD i CD de cada tema.
- b) Creació d'una pàgina web

Fase III o d'experimentació.

Tant bon punt es tinguin materials acabats, se'ls posarà a prova amb l'objectiu de què es puguin modificar abans de produir els interactius finals.

En acabar el projecte disposarem de:

- Nous materials docents:

. un DVD-Rom, que permetrà l'aprofundiment de l'alumne dins dels coneixements de l'assignatura de Didàctica de les Arts Plàstiques I. Aquest producte obrirà un ampli ventall de vies i recursos a l'alumne per aconseguir informacions específiques que necessita en cada pas del seu itinerari.

. una pàgina web, amb la creació de la qual haurem aconseguit incloure material en diversos formats: vídeo, textos, fotografies, activitats interactives, que l'alumne utilitzarà per aprofundir en temes concrets, tant de l'àmbit de creació artística com de recursos i material didàctic. L'alumne tindrà en aquest format, l'eina per al treball autònom que creiem necessari en els inicis de formular aquest projecte, i que utilitzarà de forma paral·lela a les informacions rebudes a les classes presencials.

- Un equip docent amb inquietuds comuns i experiència compartida per continuar amb l'aplicació dels mitjans multimèdia a la tasca educativa, i mantenir i millorar, així, la qualitat en l'ensenyament.

On som en aquest moment:

El projecte tot just ha començat, estem en la fase 1 de recopilació i producció de materials.

Els punts 1 i 2, l'elaboració del guió i la distribució de suports per a cada contingut ja han estat determinats. Ara, estem treballant en la producció i edició d'arxius de continguts (3, 4, 5, 6 i 7)

El pla de producció i edició dels arxius és de fer-ho per blocs.

Tenim acabats i a punt per experimentar el bloc 4 complet, i el tema 1 del bloc 2.

III Jornada d'Innovació Docent 2006

Hem començat pel bloc 4, el del material auxiliar, per tres raons: perquè és un material que urgeix, perquè és útil per a altres assignatures de l'itinerari artístic i es pot fer servir independentment i perquè ens semblava que es podia realitzar sense massa complicacions tècniques.

Aquest bloc està acabat i tancat, consta d'un arxiu DVD amb un muntatge de vídeo que té una durada de 37' 43'' i un arxiu CD amb textos.

A més a més, s'ha editat un DVD per a fer-lo servir de manera independent, per a totes aquelles assignatures de l'itinerari artístic que ho necessitin.

El tema 1 del bloc 2, també està acabat i consta de dos arxius: Un DVD amb la presentació del tema : El dibuix. És un muntatge d'imatge i so amb una durada de 14' 40'' i d'un CD amb: el text del DVD i el material per al desenvolupament del tema: textos de suport, exercicis, exemples i bibliografia.

Per fer els dos arxius del bloc 4 i els dos del tema 1 s'ha procedit a:

a) La creació del guió, text i imatge dels dos arxius DVD ha calgut:

- . Filmar 420' de vídeo i gravar 60' d'àudio.
- . Fer un arxiu amb 123 imatges d'obres artístiques per al tema 1.
- . Cercar, escanejar i retocar imatges.
- . Crear i/o buscar material divers.

b) Recopilar el material de cadascuna de les professores del projecte:

- . Unificar, fer un únic model per a les propostes de treball de les quatre professores,
- . Fer un arxiu fotogràfic amb treballs d'alumnes: seleccionar, fotografiar, retocar.
- . Reunir i donar format digital als textos de referència.

El fet de tenir els arxius per separat, ens permet experimentar el material de manera independent com a complement de les classes presencials, i poder experimentar ara mateix amb el material que ja tenim editat, comprovar si funciona i si hem d'esmenar-ne alguna part o afegir-hi quelcom.

El procés de crear aquest material, és lent i laboriós però el més compromès és trobar la manera d'afrontar el guió de cadascun dels temes. N'hem resolt un de disciplinar (bloc 2) el guió del qual ens servirà de guia per a tots els altres. Quan afrontem els temes de didàctica (bloc 3) haurem de trobar un guió que sigui compatible amb el contingut .

Som conscients que estem desenvolupant un projecte ambiciós, i que serà llarg arribar fins al final però, de moment, estem acumulant material amb suports que tenen un ús

---

III Jornada d'Innovació Docent 2006

immediat, encara que no sigui de manera interactiva. També som conscients que la tasca més àrdua és tenir tot el material en arxius; posar-lo en format web o qualsevol altre, dependrà de la nostra decisió i de l'habilitat d'un tècnic informàtic.